

Prædiken af Morten Munch

4 s e påske / 28. april 2013

Tekst: Joh 16,5-15

ÅNDEN SOM MENTOR 24/7

Fordel eller ulempe

Det er det bedste for jer, at jeg går bort, sådan siger Jesus til disciplene.

Den her sætning "det er det bedste for jer" er hørt før – og lyder ikke altid helt overbevisende.

For mange år siden var jeg til eksamen i sang og dumpede med den begrundelse: Det er det bedste for dig! Jeg havde ikke lært at slappe af i stemmen, og derfor ville jeg ødelægge min stemme.

Vendingen bruges også flittigt af voksne, der skal motivere deres børn til en bestemt adfærd: Det er til dit eget bedste at gå tidligt i seng eller begrænse indtagelsen af slik, eller hvad det nu er.

I situationen kan det være svært at se den store fordel, når man gerne vil være længe oppe eller spise søde sager eller bestå en eksamen.

Jeg tror ikke, at disciplene kunne se det store fremskridt i Jesu bortgang. Tværtimod så det ud som et kæmpe tilbageskridt – og sådan har det som oftest været set siden. Vi har åbenbart svært ved at tage Jesu ord helt for pålydende – som om de kun skulle være et pædagogisk greb til at hjælpe disciplene med at håndtere det tomrum, der ville komme, når han ikke længere var hos dem.

Jesu ord er mere end pædagogik. De rummer et løfte om, at tomrummet vil udfyldes af en anden - af talsmanden, Helligånden.

Men har Grundtvig da ikke ret, når han i en salme siger "Øjne, I var lykkelige, I som så Guds søn på jord" (DDS 164)?

Var det ikke en ubetinget fordel at være *historisk samtidig* med Jesus og i dette historiske møde lade sig overbevise, vejlede og genoprette?

Jesu ord indebærer, at han fremdeles vil gøre disse gerninger (overbevise, vejlede og genoprette), blot nu gennem Ånden - og det har sine fordele, for Ånden er til rådighed som vores mentor 24/7 (altid og på ethvert sted).

Det er den revolutionerende udvidelse af Jesu nærvær, der sker i pinsen, og som Jesus her forbereder sine disciplene på – for at trøste dem, men mere end det: for at de skal gribe om denne dimension og leve i den.

Alt hvad talsmanden gør, tager udgangspunkt i Jesu ord og virke, eftersom det er en forlængelse af det virke til os i dag. Det er altså ikke noget mystisk eller anderledes. Det er den samme virkelighed.

Det er også slutpointen i Grundtvigs salme: 'Øjne, I var lykkelige', der i sidste vers gentager salmens første linje, men omskrevet til nutid: "Øjne, I er lykkelige, I, som ser Guds søn på jord!". Guds søn er ifølge salmens 4. vers 'lyslevende tilstede' ved Ånden og ordet og badet og bordet (altså dåb og nadver).

Forud for opvækkelsen af Lazarus sagde Marta: *Hvis bare* Jesus havde været her, så var min bror ikke død.

Det er blevet gentaget mange gange siden: *Hvis bare* Jesus havde været her...

Men skal vi tage Jesu ord for pålydende (at Jesu nærvær ved Ånden er at foretrække frem for Jesu fysiske tilstedeværelse), er det altså dem, der levede *før* pinsen, der har grund til at være misundelige på os, der lever *efter* pinsen.

Ved talsmanden vil Jesus være nær, omend på en ny måde, i en ny dimension.

Udvidelse af Jesu gerning

Helligånden bringer ikke noget *substantielt* nyt – som Jesus siger: han skal tage af mit og dele ud af det.

Det nye er en eksplosiv udvidelse af Jesu nærvær.

Ånden tager Jesu gerning og spreder den ud i tid og rum, sådan at alle mennesker nu kan blive *samtidige* med Jesus i troen.

Gennem Åndens nærvær transcenderer (overskrider) Jesus tid og rum uden fysiske begrænsninger.

Jesus er, hvor han forkyndes og kaldes på - hvor to eller tre er forsamlet i hans navn.

Dermed er vejen banet for evangeliets universelle spredning ikke kun i form af ord, en manual eller nogle principper, men som levendegørende ånd, som livsmøde med den opstandne.

Helligånden forlænger Jesu virke til hver ny generation, så hans ord er nutidigt virkende og levende og er os nærmere, end vi er os selv.

Inderliggørelse af Jesu gerning

Her er vi ved det andet punkt, der gør Åndens komme til en fordel: Inderliggørelsen af Jesu gerning.

Helligånden tager Jesu budskab længere ud, men også længere ind. Udvidelsen indebærer en inderliggørelse. Også på den måde er det til bedste for disciplene, at Jesus ikke er til stede i sin fysiske inkarnation med dennes begrænsning.

Ved Ånden kan Jesus tage bolig i hjertet.

Næste søndag fejrer vi Søren Kierkegaards 200 års fødselsdag her i kirken. En rød tråd i Kierkegaards forfatterskab og tænkning er netop, at kristendommen må blive sand for den enkelte og ikke bare være noget udvortes.

Sagt med de gamle profetord, som vi hørte i den første læsning: "Jeg giver jer et nyt hjerte og en ny ånd i jeres indre. Jeg fjerner stenhjertet fra jeres krop og giver jer et hjerte af kød" (Ez 36,26f).

Sten var det materiale, Guds lovbud blev hugget ind i på Sinais bjerg. Så længe Guds vilje og bud forbliver ydre bogstaver, kan de ikke transformere liv, men kun fordømme.

Som Paulus siger: Bogstaven slår ihjel, men Ånden gør levende.

Stenhjertet gemmer på selvoptagethed og stolthed og vil ikke lade sig forme af Gud.

Ånden må bære Jesu frisættende sandhed ind bag hjertets lukkede døre, så forstening bliver til bevægelse.

Hvor Guds Ånd er, er der bevægelse i frihed – en bevægelse og en frihed, der i den kristne tro forudsætter Åndens virke, også i Åndens egenskab af at være Sandhedens Ånd (som Jesus kalder den).

Ånden som sandhedsvidne

Frihed opstår nemlig i mødet med sandhed. Det er en sammenhæng Jesus taler om i Joh Ev kap.8, hvor han siger, at 'sandheden skal gøre jer frie'.

Den sandhed Ånden taler om, er den sandhed, der er åbenbaret i Jesu person. Jesus siger netop om sig selv: Jeg er sandheden.

Sandhedens Ånd tager os ind i lyset fra Kristus, så vi oplyses af ham.

Det sker på forskellige områder af livet.

I teksten tales der først om, hvordan Guds lys kastes ind over *verden*: Helligånden skal overbevise 'verden' om synd, retfærdighed og dom. 'Verden' er i Joh Ev brugt negativt om en verden i oprør mod Gud ('verden' er andre steder i det bibelske materiale brugt positivt eller neutralt om den skabte verden).

Vejen ud af et sådant oprør og ind i Guds omfavnelser går via korset, og det er vel egentlig det, Åndens vidnesbyrd her handler om.

I Jesu død dømmes verdens fyrste og med ham al ondskab, synd og død. Den retfærdige dør i synderes sted og oprejses i Guds herlighed. Ånden vil give os øjne til at se os selv i korsets drama – som dømte og frikendte, som døde og genopstandne med Kristus.

Åndens vidnesbyrd er, at Jesu død ikke er afmagt og nederlag, men Guds kraft og Guds sejr.

Herfra åbner livet sig op med en ny fred og en ny glæde – vi kan gå ud i livet med Ånden som mentor – frie i nåden, bundet til kærligheden.

Den indre overbevisning om synd, retfærdighed og dom hører til den kristne grunderfaring, vi kalder omvendelse - en erfaring der følger den troende hele livet i det, fædrene kaldte den daglige eller stadige omvendelse.

Interessant nok findes ordet 'omvendelse' ikke i Johannes Evangeliet, men det er den samme sag, vi møder her, formuleret med andre ord.

Korsbegivenhedens åbenbaring af synd, retfærdighed og dom kan gennemryste os i grunden, men sender os også frie og forsonede tilbage til livet.

Ånden som mentor

Efter at have omtalt Ånden som et sandhedsvidne overfor verden i dennes og vores oprør mod Gud, siger Jesus, at Ånden vil vejlede disciplene i sandheden til fortsat vækst i troen.

Helligånden er den bedste mentor, vi overhovedet kan ønske os.

Jesu efterlod os ikke en lovtekst, en køreplan eller en opskrift, men en relation til sig selv gennem Åndens iboen i hjertet.

Jesu ord er omdrejningspunktet i denne mentorering. Helligånden vil råde og styrke os til at aktualisere Jesu ord ind i nye situationer og

kontekster, hjælpe os til med kærlighed og visdom at omsætte troen til handling.

Helligånden kan ikke reduceres til menneskelig intuition; Ånden er knyttet til Jesu person og virke, øser af hans ord og har som sit højeste mål at herliggøre Guds søn og bringe Guds rige til vækst.

Ånden er det inspirerende element i troen. Som talsmand er Ånden ikke tavs, men talende og kommunikerende. Derfor er det vigtigt, at vi er lyttende; at vi vil lade os mentorere i sandheden og vil lade os bevæge til de handlinger, Ånden lægger os på sinde.

Martin Luther har sagt, at troen altid er i bevægelse, enten frem eller tilbage. Overladt til os selv går troen tilbage. Det er alene Gud, der kan sende den vind, der bærer os fremad. Vores opgave er at sætte sejl og bede om Åndens fornyelse, så vi griber om den nye virkelighed i troen, hvor tomrum bliver til Guds livsfylde.

Amen.